

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויזן - גליון תקס"ו

בסעודת ברית מילה

של נכדו הילד ישראל נ"י בן הרה"ג ר' יואל משה מרדכי שליט"א
יום ג' לס' חקת בלק תשס"ט לפ"ק

אדם שב יואב ולא דוד. ולכך התחיל המזמור, מכתם לדוד, ופרש"י מכתם, באגדה אמרו שהיה מכתו תם ונולד מהול, ואם כן לא היה כוחו חזק להכניע למאדים כוכבו של עשו, והוצרך יואב שנימול להלחם עמו ודפח"ח. (ועיין בזה שמן ראש ח"ו פ' בשלח).

והנה בספר אמרי יצחק (פרשת אמור) פירש הכתוב שם, והכהן הגדול מאחיו, אשר יצק על ראשו שמן המשחה, ומלא את ידו ללבוש את הבגדים (כא-), כי גדולת הכהן גדול שזכה להתמנות זו, להיות עומד בראש עובדי בית ה' ולהכנס לפני ולפנים, אשר כל אדם לא יהיה באהל מועד, היינו משום שקידש וגידר עצמו באות ברית קודש שנחתם בכשרו, ולפי ערך קדושתו כן הוא גדולתו יותר מאחיו. והנה תיבת יד' במילואו, יד' דל"ת, עולה כמספר 'חותם'. וזהו שאמר והכהן הגדול מאחיו אשר יצק על ראשו שמן המשחה, במה זכה להיות גדול על אחיו, ומלא את ידו ללבוש את הבגדים, בשביל שהוא מילא את היד, שחותמו הוא בקדושה וטהרה, בזה הוא עומד גדול יותר על חבירו ודפח"ח.

ומערתה כיון שלנצח עמלק מול מאדים צריכין זכות קדושת המילה, חותם קודש, על כן אמר הכתוב, כאשר ירים משה את ידו, שהרים והארך את הי"ד במילואו, הרומז על החותם, וישראל קידשו עיניהם להסתכל רק כלפי מעלה, או וגבר ישראל. אבל כאשר יניח ידו, וישראל מסתכלין כלפי מטה, בהבלי ותאות העולם הזה, אז וגבר עמלק. – וזהו שאמר, מחר אנכי נצב על ראש הגבעה, ומטה האלקים 'בידי', לפי ערך קדושת החותם, כן לעומת זה אוכל להטות את המדת הדין של מול מאדים.

[ומזה שאמר אנכי נצב על ראש הגבעה, יש לומר על פי מה שכתב בבני יששכר (אדר ב-ו) בשם המגלה עמוקות (אופן קעב) דוכות אבות והשבטים הם מרומים בתיבת גבי"ע, אות ג' הם השלשת אבות, י"ב הם שבטי י-ה, וע' הם שבטים הנפש, שורשן של עם ישראל ע"כ. ומשה רבינו עלה לעורר רחמים בזכות ראש הגבעה, ראשיתן של ישראל, ג' המה האבות, וה"ב הם י"ב שבטי י-ה, ע' המה השבטים נפש].

ובזכות שאנו עומדים כעת בקיום מצות מילה, יעזרונו ה' שתהיה מטה האלקים בידינו, להטות הדין לחסד ולרחמים לנו ולכל בני ישראל, ויתעורר רחמי ה' על עמו ישראל בכל מילי דמיטב, ונוכה לרוות מהרץ הנימול רב נחת דקדושה בתורה ועבודה וחסידות, עדי נוכח לראות בישועתן של ישראל כב"א. ■

בגמרא (ברכות נה.) אמר רבי יוחנן השכים ונפל לו פסוק בתוך פיו, הרי זו נבואה קמנה ע"כ. הן אתמול בבוקר נפל בפי הפסוק, מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלקים בידי (שמות יז-ט). ויש בו רמז על הסעודות ברית מילה של שלשה ילדים שנודמו כאן בבית המדרש יחד, אשר הכתוב קורא אותם גבעת הערלות (יהושע ה-ג).

והרהרתי אז תיכף, כי לא מצינו שיעשה משה שום דבר בהמטה, ולמה הזכיר שיעמוד על ראש הגבעה ומטה אלקים בידו. אך הכוונה הוא, כי נאמר שם להלן (יז-יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, אם כן ידיו של משה היה מחליש כח המדת הדין מישראל, וחלוש יהושע את עמלק. וזהו שאמר ומטה האלקים, 'מטה' מלשון המיה, המיית מדת הדין של האלקים יהיה 'בידי', בכח ידי, שידיו של משה היו שוברות מלחמה, ובכח ידו המה את מדת הדין להכניעו.

והנה כבר דקדקו חז"ל (ראש השנה כט.) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך בזמן שמסתכלין ישראל כלפי מעלה ומשעבדין לבן לאביהם שבשמים היו מתגברין, ואם לאו היו נופלים ע"כ. ואכתי צריך ביאור, דאם כן איך זה תלוי בידיו של משה, אלא בהסתכלותן של ישראל כלפי אביהם שבשמים.

ונראה בהקדם דברי היערות דבש (ח"ב ריש דרוש יא) כי אמרו חז"ל (שבת קנו.) האי מאן דבמול מאדים יהא גבר אשיד דמא. אמר רב אשי אי אומנא [מקו דם] אי גנבא אי טבחא אי מוהלא. והיינו כי טבע מאדים לשפיכת דמים, לכך אמרו כי מאדים כוכבו של עשו, שייחד לו יצחק על חרבך תחיה (בראשית כז-מ). אמנם במצות מילה או מצות שחיטה מתבטל כוחו של מאדים, ואין לו כח נגד ישראל. ולכן במלחמת עמלק צוה משה ליהושע (שמות יז-ט) בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, ולא עשה משה בעצמו, ומלחמת עמלק מצוה, ואיך לא קיים בעצמו. אבל עמלק שהוא עשו ומאדים כוכבו, אין לו מכניע, רק מי שנימול והמיץ דם ברית ואושיד דמא קודש לה', מתיישב כח חרבו להרוג במלחמה. ואמרינן במשה (סוטה יב.) ותרא אותו כי טוב (שמות כ-ב), שנולד מהול, ואם כן לא צריך לדם מילה ואין לו כח להלחם ולהחליש מאדים, ולכך בחר ביהושע.

וכן מצינו ברוד המלך (תהלים ס-א) בהצותו את ארם נהרים וישב יואב ויך את אדם בנאי מלח וגו', וקשה למה ארם הכה דוד בעצמו, ולהכניע את